DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v2.50
CZU: [338.5:622.323]:338.1(478)

VOLATILITY OF OIL PRICES IN THE CONTEXT OF TRADE CONFLICTS AND ITS EFFECTS ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

VOLATILITATEA PREȚULUI PETROLULUI ÎN CONTEXTUL CONFLICTELOR COMERCIALE ȘI EFECTELE ASUPRA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI REPUBLICII MOLDOVA

ȚAPU Veronica, studentă, specialitatea EMREI
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: tapu.veronica@ase.md

Abstract. *Oil price fluctuations are driven by a combination of supply, demand, and external shocks, including geopolitical tensions and trade restrictions, which amplify uncertainty in global markets. As a small, import-dependent economy, the Republic of Moldova is particularly vulnerable to these fluctuations, as changes in oil prices directly affect inflation, the trade balance, and overall economic stability. The study highlights the mechanisms through which oil price volatility is transmitted into the national economy, including increased import costs, inflationary pressures, and reduced investment confidence. In addition, the paper includes a comparative case study of two recent oil crises: the 2022 shock triggered by the Russia-Ukraine conflict and the 2026 disruption caused by the USA-Israel-Iran tensions and the blockage of the Strait of Hormuz. This comparison illustrates the differences between sanction-driven and physically induced supply shocks, while emphasizing their similar transmission effects on Moldova's economy. Empirical data and recent trends confirm that energy dependency remains a key structural vulnerability. The paper concludes by emphasizing the need for diversification of energy sources, improved energy efficiency, and stronger economic resilience in order to mitigate the impact of external shocks.*
Keywords: *price volatility, crude oil, trade conflicts, energy dependency, economic development, external shocks*
JEL CLASSIFICATION: Q41, Q43, F13, O11

INTRODUCERE

Prețul petrolului se modifică frecvent și uneori brusc, ceea ce afectează costurile de producție, transport și consum la nivel global. Această resursă energetică are un rol esențial în funcționarea economiei mondiale, fiind utilizată atât direct, cât și indirect în majoritatea sectoarelor economice. Prin urmare, orice variație a prețului său se transmite rapid în lanț asupra altor piețe, influențând nivelul general al prețurilor și dinamica activității economice. În prezent există o interdependență economică majoră între state, iar aceste fluctuații capătă o importanță și mai mare, deoarece efectele lor nu mai sunt limitate la nivel local, ci se propagă la scară globală.

În contextul conflictelor comerciale, alimentate de sancțiuni, restricții la import și export și incertitudine pe piețele internaționale, această instabilitate capătă amploare. Tensiunile geopolitice pot perturba lanțurile de aprovizionare, pot limita accesul la resurse și mai ales pot genera dezechilibre între cerere și ofertă, ceea ce conduce la volatilitate accentuată a prețurilor, iar reacțiile piețelor financiare și ale actorilor economici amplifică aceste fluctuații, deoarece anticipațiile și comportamentul speculativ contribuie la intensificarea instabilității.

Republica Moldova resimte direct aceste evoluții prin faptul că țara acoperă o parte importantă din necesarul energetic prin importuri, iar variațiile de preț se reflectă în inflație, în balanța comercială și în puterea de cumpărare a populației. Dependența ridicată de resurse externe face ca economia națională să fie vulnerabilă la șocurile externe, mai ales în domeniul energetic.

Importanța studiului constă în faptul că economiile mici și dependente de importuri nu dispun de aceleași mecanisme de absorbție a șocurilor externe ca economiile mari, cu resurse proprii și piețe

financiare dezvoltate. Din această perspectivă, înțelegerea modului în care turbulențele de pe piața internațională a petrolului se propagă la nivel național devine relevantă atât din punct de vedere academic, cât și practic. Studiul identifică principalele vulnerabilități ale economiei Republicii Moldova și oferă o bază de analiză pentru măsuri de reducere a riscurilor energetice și economice.

Obiectivele studiului sunt următoarele: explicarea factorilor care generează volatilitatea prețului petrolului pe pieţele internaționale; analiza modului în care conflictele comerciale afectează fluxurile și prețurile energetice; evaluarea dependenței energetice a Republicii Moldova; formularea unor concluzii și recomandări care să contribuie la reducerea vulnerabilității țării față de șocurile externe.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Prețul petrolului este influențat simultan de cerere, ofertă și de așteptările participanților la piață. Literatura de specialitate arată că o creștere a prețului poate fi determinată de reducerea producției, de sporirea cererii globale sau de teama că în viitor pot apărea întreruperi de aprovizionare. Această distincție este importantă deoarece impactul economic diferă în funcție de tipul șocului. Dacă prețul crește din cauza unei economii mondiale în expansiune, efectele pot fi diferite față de situația în care creșterea vine din sancțiuni, războaie sau blocaje logistice.

Conflictele comerciale afectează piața petrolului prin două mecanisme principale. Primul este canalul cererii: atunci când marile economii intră în dispute tarifare, comerțul mondial încetinește, investițiile se amână, iar cererea anticipată de energie scade. Al doilea este canalul ofertei: sancțiunile, restricțiile de transport și limitările de finanțare pot reduce sau redirecționa fluxurile de petrol, crescând atât costurile, cât și incertitudinea. În contextul actual, organizații internaționale precum WTO avertizează că tensiunile geopolitice și creșterea prețurilor la energie, generate de conflictul din Orientul Mijlociu, pot încetini semnificativ creșterea comerțului global. Potrivit estimărilor recente (The Guardian, 2026), evoluțiile din sectorul energetic creează incertitudine asupra investițiilor și riscă să reducă ritmul expansiunii economice la nivel mondial. În același timp, protecționismul și fragmentarea relațiilor comerciale continuă să afecteze stabilitatea fluxurilor internaționale, confirmând faptul că șocurile geopolitice au efecte directe asupra dinamicii comerțului global.

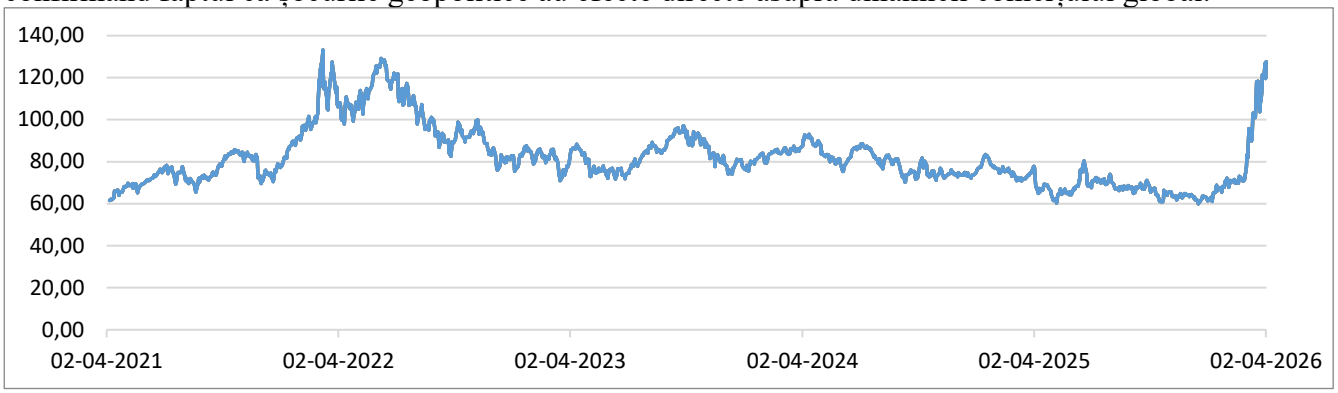

Figura 1. Prețurile petrolului brut: Brent - Europa (dolari per baril)
Sursa: U.S. Energy Information Administration via FRED, 2026

Figura 1 prezintă evoluția prețului petrolului Brent, care este unul dintre principalii indicatori de referință ai pieței globale de petrol și este esențial pentru stabilirea prețurilor la nivel internațional, în special în Europa. Astfel, variațiile prezentate în grafic reflectă nu doar schimbări ale unui produs specific, ci dinamica generală a pieței petroliere globale. Se observă fluctuații semnificative ale prețului în perioada analizată, cu valori cuprinse aproximativ între 60 și peste 120 dolari/baril. Creșterile și scăderile rapide indică o volatilitate ridicată, determinată de factori externi precum tensiunile comerciale, incertitudinea economică și perturbările lanțurilor de aprovizionare (U.S. Energy Information Administration, 2026).

În cazul Republicii Moldova, vulnerabilitatea este ridicată din cauza dependenței de importuri energetice. IEA arată că aproximativ 75% din necesarul energetic al țării este acoperit prin importuri

de electricitate, gaze și produse petroliere. Moldova importă aproape integral petrolul consumat și 100% din gazele naturale și cărbunele utilizate. Această situație transformă volatilitatea externă a prețurilor energetice într-un factor direct de presiune asupra economiei interne (IEA, 2022).

Datele ANRE privind piața produselor petroliere confirmă această dependență. În anul 2023 Republica Moldova a importat 907.921,30 tone de produse petroliere, dintre care 665.614,84 tone motorină, 184.238,76 tone benzină și 58.067,70 tone gaz lichefiat. Motorina a reprezentat 73,31% din totalul importurilor, demonstrând astfel dependența accentuată a economiei de combustibilul utilizat în transport și agricultură. Același raport indică poziția dominantă României în aprovizionarea Moldovei, deținând 96,8% din importul de benzină și 68,0% de motorină în 2023 (ANRE, 2023).

Transmiterea șocurilor petroliere către economia Republicii Moldova are loc prin mai multe canale. Pentru început, se agravează balanța comercială și contul curent, deoarece factura pentru importurile energetice crește. Ulterior se intensifică presiunile inflaționiste, întrucât se scumpesc carburanții, transportul și ulterior alte bunuri și servicii, iar incertitudinea privind costurile de producție și consum afectează direct investițiile și încrederea economică.

Din perspectivă socială, creșterea sau instabilitatea prețului petrolului afectează în mod disproporționat gospodăriile vulnerabile. O parte mai mare a veniturilor este direcționată către transport, încălzire și bunuri de consum de bază, ceea ce reduce capacitatea de economisire și consumul altor bunuri. În același timp, statul este obligat să intervină prin compensații sau măsuri de sprijin, ceea ce generează presiuni suplimentare asupra bugetului public. Astfel, volatilitatea petrolului devine nu doar o problemă energetică, ci și una macroeconomică și socială (IEA, 2022; IMF, 2026).

STUDIU DE CAZ

Vulnerabilitatea structurală identificată în secțiunile anterioare poate fi ilustrată prin compararea a două episoade recente de volatilitate acută a prețurilor petrolului. Primul a fost declanșat de invazia Rusiei în Ucraina (24 februarie 2022), care a generat cel mai sever șoc energetic european din ultimele decenii. Al doilea este criza produsă de conflictul SUA-Israel-Iran (28 februarie 2026), soldată cu blocarea Strâmtorii Hormuz și, implicit, cu suspendarea unui volum fără precedent de exporturi energetice din Golf (Al Jazeera, 2026). IEA a caracterizat episodul actual drept cea mai mare perturbare a ofertei din întreaga istorie a pieței globale de petrol (IEA, 2026).

Cele două crize diferă fundamental prin mecanismul de producere a șocului. În 2022, perturbarea a fost de natură sancțional-comercială, respectiv exporturile rusești nu au dispărut fizic de pe piață, ci au fost redirecționate spre cumpărători alternativi din Asia, iar Europa și-a diversificat rapid sursele de aprovizionare (ECB, 2022). În 2026, blocajul fizic al Strâmtorii Hormuz nu poate fi compensat prin redirecționare, deoarece strâmtoarea nu este o sursă de petrol, ci artera de tranzit a circa 20% din oferta mondială. Instrumentele utilizate cu succes în 2022, precum diversificarea rutelor și eliberarea rezervelor strategice, nu pot rezolva o obstrucție fizică a unui punct de trecere unic. Ambele episoade au generat totuși vârfuri de preț comparabile: circa 129 USD/baril în 2022 și 127 USD/baril în prețul spot din 2026 (U.S. Energy Information Administration, 2026).

Ambele episoade evidențiază diferențe importante în ceea ce privește reacția piețelor și persistența șocurilor. În 2022, volatilitatea prețurilor a fost amplificată inițial de incertitudine, însă s-a temperat relativ rapid pe măsură ce piețele au reușit să se ajusteze prin redirecționarea fluxurilor comerciale și intervenții coordinate (IEA, 2022). În schimb, în 2026, caracterul fizic al perturbării și importanța strategică a Strâmtorii Hormuz determină o reacție mult mai puternică a piețelor, unde anticipațiile privind deficitul de ofertă joacă un rol central. Potrivit analizelor recente, astfel de blocaje în puncte critice de tranzit generează nu doar creșteri de preț, ci și episoade de volatilitate extremă, cauzate de reacții speculative și de incertitudinea privind durata perturbării (IMF, 2026). Această diferență sugerează efecte mai profunde și mai greu de gestionat ale șocurilor de ofertă cu caracter fizic, comparativ cu cele determinate de factori comerciali sau politici.

CONCLUZII / RECOMANDĂRI

În concluzie, volatilitatea prețului petrolului afectează în mod diferit economiile, însă pentru statele dependente de importuri impactul este direct și semnificativ, manifestându-se prin creșterea costurilor, presiuni inflaționiste și deteriorarea balanței externe. Republica Moldova se încadrează în această categorie, iar conflictele comerciale recente au accentuat aceste vulnerabilități, amplificând incertitudinea și dificultatea de anticipare a evoluțiilor energetice. Problema principală nu este doar nivelul prețului petrolului, ci impredictibilitatea acestuia. Capacitatea redusă de adaptare la șocuri externe, în contextul unei dependențe energetice ridicate, evidențiază fragilitatea structurală a economiei.

În același timp, studiul de caz comparativ arată că, deși cele două crize analizate diferă prin mecanismul de producere, una fiind determinată de sancțiuni și reconfigurări comerciale, iar cealaltă de o perturbare fizică a fluxurilor de aprovizionare, impactul asupra economiei Republicii Moldova urmează un tipar similar. În ambele situații, creșterea prețurilor la energie se transmite rapid în economie prin majorarea costurilor de import, intensificarea inflației și presiuni asupra nivelului de trai.

Devine tot mai evident că reducerea vulnerabilității la volatilitatea energetică necesită o abordare complexă, care să combine măsuri pe termen scurt cu strategii structurale pe termen lung. Diminuarea dependenței de importuri rămâne obiectivul fundamental, fiind strâns legată de diversificarea surselor energetice, dezvoltarea interconectărilor regionale și creșterea eficienței energetice. În același timp, pentru a gestiona impactul imediat al fluctuațiilor de pe piața internațională, este necesară utilizarea unor instrumente moderne de gestionare a riscurilor. Mecanismele de hedging, contractele pe termen lung sau politicile de stabilizare a prețurilor pot reduce expunerea la variațiile bruște ale prețului petrolului.

În paralel, măsurile sociale și consolidarea cadrului instituțional joacă un rol esențial în atenuarea efectelor asupra populației și în menținerea stabilității economice. Astfel, doar printr-o combinație echilibrată de politici economice, instrumente financiare și reforme structurale poate fi redusă în mod sustenabil vulnerabilitatea la șocurile energetice externe, deoarece aceste măsuri permit atât prevenirea dezechilibrelor pe termen lung, cât și limitarea efectelor negative imediate, fapt ce contribuie la crearea unei economii mai stabile și mai adaptabile la schimbările din mediul internațional.

REFERINȚE:

1. Al Jazeera. (2026) *Strait of Hormuz disruption and global oil supply crisis.* [Online] Disponibil: https://www.aljazeera.com/news/2026
2. ANRE. (2023) *Raport privind piața produselor petroliere în Republica Moldova.* [Online] Disponibil: https://anre.md/storage/upload/administration/reports
3. ECB. (2022) *The impact of the Russia-Ukraine war on euro area energy markets.* [Online] Disponibil: https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/focus/2022
4. IEA. (2022) *Energy Policy Review: Republic of Moldova.* [Online] Disponibil: https://iea.blob.core.windows.net/assets
5. IEA. (2026) *Oil Market Report* [Online] Disponibil: https://iea.blob.core.windows.net/assets
6. IMF. (2026) *World Economic Outlook* [Online] Disponibil: https://www.imf.org/-/media/files
7. The Guardian. (2026) *Oil prices surge as Iran war raises fears for global economy and trade.* [Online] Disponibil: https://www.theguardian.com/business/2026/mar/19
8. U.S. Energy Information Administration. (2026) *Brent Crude Oil Prices (Europe).* [Online] Disponibil: https://fred.stlouisfed.org/series/DCOILBRENTEU

Coordonator științific: POPOVICI Lia, asist. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
Telefon:+37360228581
e-mail: liyapopovici@gmail.com